

Temeljem članka 45. stavak 5. Zakona o osnovnom školstvu ("Narodne novine Hercegbosanske županije", broj 12/04.) i članka 82. stavak 3. Zakona o srednjem školstvu ("Narodne novine Hercegbosanske županije", broj 12/04.) , Ministarstvo znanosti, prosvjete, kulture i športa d o n o s i

PRAVILNIK

o načinu praćenja i ocjenjivanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi

OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim se Pravilnikom propisuje način praćenja redovitog učenika osnovne i srednje škole, provjeravanje, ispitivanje i ocjenjivanje njegova znanja, vještina, sposobnosti i primjene stečenih znanja te prava i dužnosti učitelja odnosno nastavnika, učenika i njihovih roditelja, odnosno skrbnika (u daljem tekstu: roditelja) u postupcima praćenja, provjeravanja i ocjenjivanja učenika tijekom nastavne godine.

Članak 2.

U skladu s odredbama ovoga Pravilnika pod praćenjem učenika razumijeva se sustavno bilježenje zapažanja o razvoju njegova zanimanja, motivacije i sposobnosti, njegovih postignuća u usvajanju odgojno-obrazovnih sadržaja nastavnog predmeta ili odgojno-obrazovnog područja, njegov odnos prema radu i postavljenim zadacima te odgojnim vrijednostima.

Pod provjeravanjem razumijeva se sustavno praćenje, ispitivanje i vrednovanje učenikovih postignuća i uspjeha u ostvarivanju zadaća nastavnog predmeta ili odgojno-obrazovnog područja tijekom školske godine.

Ocjenjivanje je postupak vrednovanja svih važnih činjenica o učenikovim postignućima tijekom praćenja, provjeravanja i ispitivanja, a izražava se ocjenom u skladu sa zakonom.

Članak 3.

Tijekom praćenja učenikova razvoja, u rubriku bilježaka u imeniku, upisuju se samo ona zapažanja iz članka 2., stavka 1. ovoga Pravilnika koja su učitelju. odnosno nastavniku u praćenju učenika uočljiva, a učeniku i roditelju razumljiva, te koja učitelju/nastavniku mogu pripomoći u konačnom ocjenjivanju uspjeha iz nastavnog predmeta.

Članak 4.

Učenika se provjerava i ocjenjuje u razrednom odjelu i obrazovnoj skupini individualnim i skupnim oblicima: razgovorima i ispitivanjem, izradom pisanih, grafičkih, praktičnih, tehničkih i drugih zadaća, rješavanjem zadaća objektivnog tipa, višeminutnim kontrolnim provjerama znanja, nastupima i drugim odgovarajućim oblicima i postupcima.

Članak 5.

Provjeravanje i ocjenjivanje učenika treba provoditi tako da se:

- poštuje učenikova osobnost,
- potiče učenikovo samopouzdanje i njegov osjećaj napredovanja,
- potiče učenika na aktivno sudjelovanje u nastavi i izvannastavnim aktivnostima,
- omogućava učeniku da se sam javi za provjeru znanja,
- osposobljava učenika za samoučenje, samoprocjenu svojeg znanja i procjenu znanja drugih učenika.

Članak 6.

Učenikov uspjeh u svakom predmetu ocjenjuje se po elementima najmanje dva puta u pojedinom polugodištu. Ocjenjivanje ne smije vremenski biti raspoređeno samo na kraj ocjenjivačkog razdoblja.

Članak 7.

Osnovni elementi ocjenjivanja učenika u postupcima provjeravanja jesu: poznavanje i razumijevanje nastavnih sadržaja, usmeno i pismeno izražavanje, praktična i kreativna primjena naučenog gradiva, razvijenost vještina, i jačini sudjelovanja u usvajanju nastavnih sadržaja. te napredak u razvoju njegovih ostalih psihofizičkih sposobnosti i mogućnosti.

Uspjeh učenika u ocjenjivanju njegova uratka, odnosno praktičnog rada, pokusa ili izvođenja laboratorijske i druge vježbe, ocjenjuje se na temelju primjene učenikova znanja u izvođenju zadataka, samostalnosti i pokazanih vještina, korištenju materijala, alata, instrumenata i drugih pomagala te primjeni sigurnosnih mjera prema sebi, drugima i okolišu.

Članak 8.

Učenikovo vladanje ocjenjuje se na temelju njegova odnosa prema sebi, prema radu, prema drugim učenicima, prema učiteljima/nastavnicima i ostalim djelatnicima u školi, te prema školskoj imovini i širem društvenom i prirodnom okružju.

Članak 9.

Oblici, elementi i mjerila provjeravanja i ocjenjivanja učenikova postignuća u određenom nastavnom predmetu ili odgojno-obrazovnom području propisuju se programima Ministarstva. Ako oblici, elementi i mjerila provjeravanja i ocjenjivanja nisu propisani, određuje ih učitelj-

nastavnik samostalno, u skladu sa svojim izvedbenim nastavnim programom, suvremenim pedagoškim i metodologijskim spoznajama, te odredbama ovoga Pravilnika.

Članak 10.

U prvom polugodištu prvoga razreda osnovne škole učitelj prati učenikova postignuća, ali ga ne ocjenjuje brojčano, nego ga odgojnim postupcima i mjerama potiče i priprema na vrednovanje i ocjenjivanje njegova uspjeha i postignuća.

Članak 11.

Ocjena iz likovne, glazbene, tjelesne i zdravstvene kulture, etike, vjeronauka, te izbornih i fakultativnih predmeta mora biti poticaj u osobnom razvoju učenika na tom polju, a u postupcima provjeravanja i ocjenjivanja, moraju se poštovati učenikove sposobnosti i mogućnosti.

Članak 12.

Roditelj ima obvezu pratiti učenikovo pohađanje nastave, njegov rad i napredovanje, te pomagati razredniku u rješavanju učenikovih teškoća u odgojno-obrazovanom procesu.

Roditelj ima pravo biti izvješćivan, usmeno i pismeno, o redovitosti pohađanja nastave, radu, zalaganju, uspjehu i vladanju svog djeteta.

Članak 13.

Razrednik je obvezan izvješćivati roditelja na individualnim razgovorima i roditeljskim sastancima o učenikovoj motivaciji, interesu i razvoju njegovih sposobnosti te o njegovu radu, zalaganju, uspjehu, izostancima i vladanju najmanje četiri puta u nastavnoj godini. Ako roditelj ne dolazi na individualne razgovore i nije nazočan roditeljskim sastancima, razrednik je dužan pravodobno pismeno izvijestiti roditelja o učenikovim teškoćama ili neuspjehu.

Na zahtjev roditelja svaki je učitelj odnosno nastavnik tijekom nastavne godine dužan dati obavijesti o postignućima i uspjehu učenika u nastavnom predmetu odnosno odgojno-obrazovnom području.

Ako razrednik ili učitelj odnosno nastavnik odbija roditelju dati pravodobne i potrebne obavijesti o postignućima i uspjehu učenika, roditelj će o tome izvijestiti ravnatelja škole i prosvjetnu inspekciju.

Članak 14.

Ravnatelj je obvezan razmotriti svaki pismeni prigovor roditelja na primjenu elemenata i mjerila pri provjeravanju i ocjenjivanju učenika te na ponašanje učitelja odnosno nastavnika na nastavnom satu.

Ako većina roditelja na roditeljskom sastanku smatra da određeni učitelj odnosno nastavnik neobjektivno ocjenjuje, odnosno da su njegovi postupci i ponašanje u provjeravanju i ocjenjivanju učenika neprimjereni, razrednik mora zatražiti da se takvi prigovori uvrste u dnevni red razrednog vijeća i vijeću roditelja učenika.

Ako razredno vijeće, nakon rasprave, većinom glasova zaključi da su roditeljski prigovori na rad i ponašanje određenog učitelja odnosno nastavnika opravdani, ravnatelj je prema tom

učitelju odnosno nastavniku obvezan poduzeti mjere i postupke iz svoje ovlasti, u skladu sa zakonskim propisima.

USMENO PROVJERAVANJE I OCJENJIVANJE USPJEHA UČENIKA

Članak 15.

Usmeno provjeravanje i ocjenjivanje učenikova znanja provodi se, u pravilu, na svakom nastavnom satu, bez najave.

U jednom danu učenika se može usmeno provjeravati i ocjenjivati iz najviše dva predmeta.

PISMENO PROVJERAVANJE I OCJENJIVANJE USPJEHA UČENIKA

Članak 16.

Učenika se pismeno provjerava i ocjenjuje samo iz predmeta za koje su nastavnim planom i programom Ministarstva propisani pismeni oblici provjeravanja.

Obvezno se pismeno provjerava i ocjenjuje u nastavi materinjeg jezika, stranih jezika, matematike i informatike.

Ako nastavnim planovima i programima Ministarstva nisu propisani pismeni oblici provjeravanja, učenikovo znanje može se pismeno provjeravati jedanput u polugodištu ako planirani godišnji fond nastavnog predmeta iznosi 35 sati, dva (2) puta ako planirani godišnji fond nastavnog predmeta iznosi 70 i više sati, odnosno najviše tri (3) puta u polugodištu ako planirani godišnji fond nastavnog predmeta iznosi 95 i više sati, te ako je izvedbenim nastavnim programom predmeta predviđeno pismeno provjeravanje.

Višeminutne provjere iz određenog nastavnog sadržaja mogu se provoditi, ali se uspjeh učenika u takvom obliku provjeravanja znanja ne upisuje u rubriku za ocjenjivanje, nego u rubriku bilježaka u imeniku.

Ocijenjeni pisani rad mora se učeniku dati na uvid i čuvati u školi do kraja školske godine.

Roditelj također ima pravo uvida u ocijenjeni učenikov pisani rad.

Članak 17.

Pismene provjere provode se tijekom nastavne godine samo poslije obrađenih i uvježbanih nastavnih cjelina. Učitelj, odnosno nastavnik, dužan je učenike izvijestiti o opsegu gradiva koje će se pismeno provjeriti, te o elementima i mjerilima ocjenjivanja najmanje dva dana prije provjere.

Za vrijeme vježbi učenici mogu sami provjeravati stečeno znanje, a učitelj, odnosno nastavnik, može provjeriti kakvoću pripreme učenika za pismenu provjeru i zapažanja o tome upisati u rubriku bilježaka u imeniku.

Ako nakon provedene pismene provjere više od 50% učenika dobije negativnu ocjenu, pismenu provjeru treba ponoviti.

Ponovna pismena provjera provodi se nakon ponavljanja i utvrđivanja nastavnog gradiva.

Ako rezultati ponovne pismene provjere pokažu da većina učenika nema potrebno znanje, nastavnik će o tome izvijestiti ravnatelja i stručno-pedagoško službu radi dogovora i poduzimanju odgovarajućih mjera.

Članak 18.

U jednom tjednu pismeno se može provjeravati i ocjenjivati znanje učenika u jednom razrednom odjelu najviše dva puta.

U jednom danu pismene se provjere mogu provoditi samo iz jednog predmeta.

Pismena provjera znanja ne može se provoditi u zadnjem tjednu prvog i zadnjem tjednu drugog obrazovnog razdoblja.

Članak 19.

Na početku nastavne godine pisanom provjerom mogu se utvrđivati prethodno stečena znanja (tzv. uvodni ili inicijalni test).

Nakon pismene provjere, učitelj, odnosno nastavnik, obvezan je učenicima obrazložiti ustanovljeni stupanj usvojenosti prethodnoga gradiva i, prema potrebi, usmjeriti da ponove određene sadržaje.

Ako rezultati pismene provjere pokažu da većina učenika nema potrebno znanje za savladavanje novih nastavnih sadržaja, nastavnik će o tome izvijestiti ravnatelja i stručno-pedagoško službu radi dogovora o načinu ponavljanja gradiva koje prethodno nije usvojeno ili je zaboravljano.

UPISIVANJE OCJENA I ZAKLJUČNO OCJENJIVANJE

Članak 20.

Nakon usmene provjere ocjena se upisuje u odgovarajuću rubriku u imeniku, na nastavnome satu odmah nakon provjere, a kod pismenih i drugih oblika provjeravanja najkasnije osam dana nakon provjere, osim na kraju prvog ili drugog obrazovnog razdoblja vodeći računa o dovoljnom broju preostalih sati za provjeru ili prigovor učenika.

Učenik ima pravo prigovora na upisanu ocjenu te od učitelja odnosno nastavnika u razrednom odjelu zatražiti obrazloženje ocjene.

Na prijedlog učenika razrednog odjela razrednik može zahtijevati da razredno vijeće za pojedinog učenika provjeri opravdanost upisane ocjene.

Članak 21.

Zaključna ocjena iz nastavnog predmeta, na kraju svakoga polugodišta i na kraju nastavne godine, za svakog učenika mora biti odraz njegovih cjelokupnih odgojno-obrazovnih postignuća tijekom školske godine i utemeljena na bilješkama o praćenju učenika i na ocjenama upisanim u imenik.

Zaključna ocjena iz nastavnog predmeta na kraju nastavne godine ne mora proizlaziti iz aritmetičke sredine upisanih ocjena na polugodištu, poglavito ako je učenik pokazao napredak u drugom polugodištu.

Zaključnu ocjenu za svaki nastavni predmet na kraju svakog polugodišta i na kraju nastavne godine utvrđuje učitelj odnosno nastavnik koji je izvodio nastavu. Ako je učitelj

odnosno nastavnik bio spriječen utvrditi zaključnu ocjenu, utvrdit će je osoba koju ovlasti ravnatelj.

Zaključna ocjena iz nastavnog predmeta izvodi se i objavljuje na zadnjem nastavnom satu.

Članak 22.

Nakon provedenog postupka utvrđivanja ocjena iz pojedinih predmeta, opći uspjeh učenika utvrđuje razrednik jedinstvenom ocjenom koja je aritmetička sredina, zaokružena na cijeli broj, u skladu sa zakonom.

Članak 23.

Tijekom četvrtog, šestog i osmog razreda osnovnog školovanja ispitno povjerenstvo Ministarstva može zadacima objektivnog tipa provjeravati stečeno znanje učenika.

Postignuti bodovi u provjeri iz stavka 1. ovoga članka ne utječu na konačni uspjeh učenika, a mogu biti jedno od mjerila za upis učenika u srednju školu, ako je to predviđeno odredbama Odluke o elementima i mjerilima za izbor kandidata za upis u I. razred srednje škole.

Vrijeme, sadržaj, opseg i postupak provjere znanja učenika utvrđuje ministar prosvjete, znanosti, kulture i športa posebnim propisom.

Članak 24.

Ako roditelj ili staratelj, na temelju članka 54. Zakona o osnovnom školstvu, podnese zahtjev za polaganjem ispita pred povjerenstvom, učiteljsko vijeće obvezno je izjasniti se u roku od 24 sata od primitka zahtjeva. Ako učiteljsko vijeće utvrdi da postoje opravdani razlozi za polaganje ispita, imenovat će ispitno povjerenstvo koje će provesti ispit u roku sljedećih 48 sati.

Ispitno povjerenstvo čine tri člana: učitelj, odnosno predmetni nastavnik, učitelj istog ili srodnog predmeta, te razrednik.

Predsjednik ispitnog povjerenstva ne može biti ispitivač. U opravdanim slučajevima, za člana povjerenstva može biti imenovan učitelj iz druge škole.

Na zahtjev roditelja ili staratelja iz stavka 1. ovoga članka učiteljsko vijeće može donijeti odluku o izuzeću predmetnog nastavnika iz sastava ispitnog povjerenstva, ako ocijeni da je zahtjev o izuzeću opravdan.

Nakon ispitnog postupka ocjena ispitnog povjerenstva je konačna.

Članak 25.

Ako učenik, na temelju članka 83. Zakona o srednjem školstvu, podnese zahtjev za polaganjem ispita pred povjerenstvom, razredno vijeće obvezno je izjasniti se u roku od 24 sata od primitka učenikova zahtjeva. Ako razredno vijeće utvrdi da postoje opravdani razlozi za polaganje ispita, imenovat će ispitno povjerenstvo koje će provesti ispit u roku sljedećih 48 sati.

Ispitno povjerenstvo čine tri člana: učitelj, odnosno predmetni nastavnik, nastavnik istog ili srodnog predmeta, te razrednik.

Predsjednik ispitnog povjerenstva ne može biti ispitivač. U opravdanim slučajevima, za člana povjerenstva može biti imenovan nastavnik istog ili sličnog predmeta iz druge škole.

Na zahtjev učenika iz stavka 1. ovoga članka razredno vijeće može donijeti odluku o izuzeću predmetnog nastavnika iz sastava ispitnog povjerenstva, ako ocijeni da je zahtjev učenika o izuzeću opravdan.

Nakon ispitnog postupka ocjena ispitnog povjerenstva je konačna.

Članak 26.

Ako se ispit iz članaka 24. i 25. ovoga Pravilnika provodi pismeno i usmeno, najprije se provodi pismeni dio ispita, a zatim usmeni.

Tijekom pismenog ispita mora biti nazočan jedan član ispitnog povjerenstva.

Članak 27.

O ispitu pred povjerenstvom vodi se zapisnik.

Zapisnik vodi član ispitnog povjerenstva kojeg odredi predsjednik.

U zapisnik se upisuju podaci o učeniku, pitanja na pismenom i usmenom dijelu ispita, ocjena pismenog dijela ispita i ocjena za svaki usmeni odgovor na pitanje.

Zaključna ocjena utvrđuje se na temelju ocjene iz pismenog i usmenog dijela. Ako je pismeni dio ocijenjen ocjenom nedovoljan učenik ima pravo polagati usmeni dio ispita.

Zapisnik potpisuju svi članovi povjerenstva odmah nakon suglasnosti o zaključnoj ocjeni.

Ako se član povjerenstva ne slaže s pojedinom ocjenom, u zapisniku će potpisati svoje izdvojeno mišljenje.

Zapisniku se prilaže učenikov pisani rad.

Članak 28.

U matičnu knjigu ocjene iz imenika upisuje razrednik.

Na temelju ocjena upisanih u matičnu knjigu razrednik ili druga ovlaštena osoba ispisuje učenikovu svjedodžbu.

Ravnatelj ne smije potpisati svjedodžbu, ako učenikove ocjene nisu upisane u matičnu knjigu.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 29.

Ravnatelj škole dužan je na početku svake školske godine izvijestiti učitelje, odnosno nastavnike, o odredbama ovoga Pravilnika.

O oblicima, elementima i mjerilima praćenja, provjeravanja i ocjenjivanja učenike izvješćuje učitelj, odnosno nastavnik na početku nastavne godine, a učenikove roditelje razrednik na prvom roditeljskom sastanku.

Članak 30.

Danom stupanja na snagu ovog Pravilnika prestaje važiti Pravilnik o načinu praćenja i ocjenjivanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi ("Narodne novine Hercegbosanske županije"8/98.).

Članak 31.

Pravilnik stupa na snagu danom objave u "Narodnim novinama Hercegbosanske županije".

Bosna i Hercegovina
FEDERACIJA BOSNE i HERCEGOVINE
HERCEGBOSANSKA ŽUPANIJA
**MINISTARSTVO ZNANOSTI,
PROSVJETE, KULTURE I ŠPORTA**

Broj: 06-01-02-61/ 05.
Livno, 27. siječnja 2005. godine

MINISTAR
Marin Ivić